

HISAR'IN HÜZÜNLÜ ŞAIRİ: İLHAN GEÇER

Mustafa UÇURUM

Edebiyat akımları birbirini takip eden bir süreçte ilerleyen yapıya sahip oluşumlardır. Her ne kadar bir takip söz konusuysa da bu, olumlu bir takip değil daha çok bir değilleme şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Kendinden önceki akımın ortaya koyduğu manifestoya tepki olarak ortaya çıkan oluşumlar kendi çizdikleri yolda ilerleyerek edebiyat dünyasına da yeni bir zenginlik katmıştır.

Tanzimat, Servet-i Fünun, Fecr-i Ati, Millî Edebiyat, Cumhuriyet Dönemi derken her bir dönem kendi içinde oluşturduğu duruş ile bugün bile edebiyat dünyamızın birbirinden farklı renklerinden olma özelliğini yazılan eserlerde göstererek isimler farklı olsa da etkilerini devam ettirmektedir.

1940 sonrası Garip Akımı, her şeyi tersine çeviren hamlelerle edebiyat dünyamızdaki yerini alan bir dönemdi. İçerik, yapı, duruş olarak bir yeniliğin sesi olmuştu Garip Akımı'nın şairleri.

Edebiyatın hem içerik hem de şiirsel duruş olarak millî olandan uzaklaştığını öne süren bir grup edebiyat adamı, “Eski şiirimizden, millî kültür ve edebiyatımızdan kopmadan yeni ve güzel bir şiir sergilemek, o yıllarda şiirimizi çıkmaza sokanlara ve yozlaştıranlara karşı çıkmak ve tavır almak” isteyerek *Hisar* dergisi etrafında toplanıp edebiyat dünyamıza yeni bir dönem daha kazandırmış oldular.

Mehmet Çınarlı, İlhan Geçer, Mustafa Necati Karaer başta olmak üzere birçok edebiyatçının içinde bulunduğu Hisar Hareketi, hem etrafında toplandıkları *Hisar* dergisinde hem de eserlerini ortaya koydukları her ortamda millî duruştan yana olan tavırlarını pekiştirecek eserlerle edebiyat dünya-

mızda yer edinmeyi sürdürmüştür. Günümüzde de -edebî duruş olarak- ilk eserlerini bu toplulukta vermiş edebiyatçılarımız bulunmaktadır.

Edebiyat dünyasına attığı ilk adımla adını duyuran, verdiği ilk eserle ölümsüz olan şairler ve yazarlar vardır. Aradan geçen uzun yıllara rağmen o ilk eser; onun için hep baş tacı olmuş, onun adıyla anılmış edebiyat adamlarımız olmuştur.

Mustafa İlhan Geçer adına aşına olmayanlar bile onun yazdığı ilk şiiri bilirler, o şiirin bestelenmiş hâlini hemen terennüm etmeye başlarlar. Bu bir talih işidir aslında.

İlhan Geçer; *Hisar* dergisi ve Hisar Hareketi etrafında bulunmuş, bu hareketin oluşumuna önemli katkılar sağlamış, *Hisar* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yapmış bir şair ve yazar. 1934 yılında *Vakit* gazetesinin gençlik sayfasında yayınlanan “Gözlerin” şiiri, Geçer’in adını bugün de yaşatan bir eser olarak zihinlerde yer tutmaya devam ediyor.

Hüzün şairidir Geçer. Şiirlerinde ağır bir ayrılık acısı, yoğun bir hüznün vardır.

*Kalınadı göklerin mavi gülümsemesi
Yağmur halinde indi toprağa teşrin...
Sarı avuçlarıyla alkış tutuyor
Hüznün zaferine mevsim.*

diyen şair, hüznün hem gönlündeki hem de doğadaki zaferini yazmıştır şiirlerinde.

Garip Akımı’na tepki olarak doğan Hisar Hareketi, aslında yeniliğe açık bir duruşa sahipti. Garipçilerin yerli olmamasına karşıydı aslında Hisarcılar.

İlhan Geçer; hecenin yanında serbest nazmı da kullanarak şiirler yazmış, şiirde yeniliği yazılarında savunmuş, millî değerleri merkeze almayı önemsemiş bir şairdir. “Yeni olmak için eskiyi reddetmemek gerek.” ifadeyle eserler vermiştir İlhan Geçer.

Aslında yeni bir şiir arayışındadır şair. Hecededir gönlü aslında ama serbest şiire de yelken açmak istemektedir. Yerli olmak, hece ölçüsünü savunmak anlamına geleceğinden yerli ve yeni bir sesi arar İlhan Geçer.

“Hatıraların Şehri” şiiri bunun için önemli bir örnektir. Şiirin birkaç dizesi hariç bütün dizeler 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şairin 11’li hece ölçülü dizelerinin şiir sesinin daha güçlü olması, geçmişle olan bağının güçlü olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Geçmiş zamanlardan kalan aydınlık
İpek gecelerine iner sel gibi.
Yıldızların koynunda erir aydınlık
Yeşil rengi bir darbimesel gibi.

Bu dörtlük 11'li ve 12'li hece ölçüsünün kullanıldığı dizelerden oluşmakta.

Huzur dal dal açar bahçelerinde
Sevda masalları dinler çiçekler.
Hulyalara dalan gecelerinde
Yeşil gözlerini öper melekler.

Aynı şiirin bu dörtlüğünde ise tüm dizeler 11'li hece ölçüsüne sahip. Şiirsellik daha güçlü ve şiirin sesi daha akıcı.

Görüldüğü gibi İlhan Geçer'in gönlünde yatan da hece ölçüsüdür. Heceyi tam anlamıyla kullandığı bölümlerde daha bir şairanelik kendisini göstermektedir.

Geleneksel değerleri eserlerinde kullanmakta oldukça hassas davranan şair, eski ile yeniye eserlerinde birleştirerek geçmişle yaşadığı çağ arasında bir köprü kurmayı hedeflemiştir. Şiirine baktığımızda kullandığı imgeler, bunu açıkça göstermektedir:

Mavi çinilerden okunur Kur'an
Ses vermedikçe tarih, kubbelerinden.
Her aynı şarkıyı söyler şadırvan,
"Çıkamaz muhabbetin derun-u dilden..."

Millidir, yerlidir; bu toprakların değer verdiklerine gönül vermiş bir şairdir Geçer. Garip Akımı'nın Batı tarzı bir edebiyata meyletmesine karşı çıkarak "Sanat millî olmalıdır." ilkesiyle eserler veren Hisar Akımı şairleri millî bir bakış açısını eserlerine yansıtmışlardır. İlhan Geçer'in "Türkiye'm Uyanıyor" şiiri de bu minvalde bir şiirdir. Yerlidir, millidir.

Silkindi karanlığından Türkiye'm
Pırıl pırıl sabahlara,
Tarlalar motor sesleriyle uyandı,
Bereket yüklü bahara.

Keyfince akmayacak gayrı,
Seyhan, Sakarya, Tunca.
Alabildiğine yeşermiş tohum,
Rahat topraklar boyunca.

*Ey!..
Rüzgârları burcu burcu hürriyet koku,
Anamdan yakın,
Yârimden sıcak Anadolu'm...*

Sözü yormayan şairlerimizdendir İlhan Geçer. Kısa ve tesiri güçlü şiirler kaleme almıştır. Vermek istediği mesajı en kısa ve etkili ifadelerle vererek etkisi güçlü bir şiirin şairi olmuştur.

*Nedense küçük istasyonlar bana
Buruk yalnızlıkları tattırır
Gurbeti acı acı çalar kampana
Kavruk ağaç kara vagon gökte yıldız yalnızdır*

Şiir işçiliğini önemseyen şair, imgelerin gücünü de edebî sanatların şiirdeki yerini de yerli yerinde kullanmak için şiirini hassas bir teraziye koyar. Şiirin dizelere ve söz kalabalığına boğulmamasının önemli bir sebebi de budur.

Şiire bakış açısı böyle olunca “ilham” denen içi boş tanımlamaları şiirinden ve edebiyat anlayışından uzak tutmuştur. Kendisi ile yapılan bir söyleşide; “Eskiler bir ‘ilham’dır tutturmuş giderlerdi. Bugün artık ‘ilham’a inanmıyorum ben. ‘İlham’, çok soyut ve imgesel bir şey. Aslında şair aradığı ortamı bulur. Şiirin iklimine girerse bir şeyler yazabilir. Şairin ilhamı budur bence. Sonra yazmak için okumak, çok okumak gerek. Sanatçı en azından on okuyup bir yazmalıdır. Bilgisiz ve kültürsüz sanat, temelsiz yapıya benzer. Kısa ömürlü ve etkisiz olur.” diyerek şair ve birikim konusunda net tavrını ortaya koymuştur. Şair, şiirini beslemek için hem dönemini hem de kendinden önceki şiiri iyi kavramalıdır.

İlhan Geçer, şairliğinin yanında şiir üzerine metinler de yazan bir teorisyen ve eleştirmendir. Şiir üzerine düşüncelerini ortaya koyarken yenilikten yana olduğunu sürekli vurgulamış, millî değerlere ters düşmediği müddetçe şiirde yeni tarzları deneyerek şiirler yazmıştır.

Cahit Sıtkı Tarancı ve *Ömer Bedrettin Uşaklı* biyografisi, İlhan Geçer’in şiir dışında kaleme aldığı iki kitabıdır. Bunların yanında *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri*, şiir anlayışını destekleyen bir antoloji çalışmasıdır.

Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri adlı çalışmasında Geçer; daha çok kendi dünya görüşüne yakın şairlerin şiirlerini almış, düşünce dünyasına uzak şairlere çalışmasında yer vermemiştir. Böylelikle beslendiği kaynakları da

bir araya getirerek kendinden sonraki şairlere de beslendiği kaynak eserleri işaret etmiştir.

Edebî yaşamı dergiler arasında geçmiş, edebiyatı hayatının merkezine almış bir şairdir Mustafa İlhan Geçer. Yazdığı ilk şiiriyle günümüzde de tanınması şairin ardında ölümsüz bir eser bıraktığının ispatıdır.

*Bir endişe var sararan dalda
Düşen yapraklarda kaldı neşemiz.
Yeşilin kaderinde can verdi ümit
Yaklaştı toprağa gölgemiz.*

diyerek sessizliğin ortasında sakinliği tercih eden şair, hüznü ve ayrılığı alın yazısı olarak görerek yaşamış ve bir uçurum kıyısında rüzgârda titreyen yüreği ile silinmez bir iz bırakarak ayrılmıştır aramızdan. “Yoksul şafaklara” uyanmak istercesine.